

Упершыню імя Веры Алышавай я пачула напачатку сваёй працы ў адзеле краязнаўства. Не артыкулы па гісторыі бібліятэк Гродзеншчыны актыўна выкарыстоўваліся і выкарыстоўваюцца сёння чытачамі аддзела краязнаўства ў навукова-даследчай працы, для напісання дыпломных, курсавых працаў па гісторыі бібліятэчнай справы рэгіёна. Яна першая даследавала гістарычнае мінулае Гродзенскай абласной бібліятэкі імя Я.Ф. Карскага і знайшла высвечаныя факты, што нашая ўстанова з'яўляецца першай і найстарэйшай сярод публічных бібліятэк Беларусі. У навуковым багажы даследчыцы артыкулы пра гісторыю станаўлення і развіцця Свіслацкай раённай, Вайкавыскай гарадской, Валіка-Кракоцкай сельскай бібліятэк. Пад рэдакцыяй Веры Аляксееўны створаныя таксама гісторыя Свідзельскай гарадской і Міжэвіцкай сельскай бібліятэк Слонімскага раёна.

Гродзенскі азотна-тукавы завод, Лідскі завод сельскагаспадарчага машынабудавання, Лідскі лакафарбавы завод, Гродзенскі тонкасукоінны камбінат, Мастоўскі завод, Гродзенская і Лідская абутковыя фабрыкі і іншыя. На прадпрыемствах ладзіліся Дні спецыяліста, Дні інфармацыі, адкрытыя прагляды новых выданняў. Толькі ў 1959 г. адбыліся 153 тэматычнымі кніжнічымі выстаўкамі на прадпрыемствах. Каб пухна і якасна забяспечыць запатрыбоўку рабочых і інжынерна-тэхнічных работнікаў, праводзіліся анкетаванні.

Шмат увагі надавалася краязнаўчай бібліяграфіі. У 1959 г. складзены краязнаў-

СМІ: з мясцовай і прафесійнай прасай, выступала на абласным тэлебачанні. Не працы друкаваліся ў зборніках «Бібліятэчная справа ў БССР», «Рэкамендацыйная бібліяграфія ў масавых бібліятэках», «Рэкамендацыйная бібліяграфія ў сістэме прапаганды ў СССР», «Выкарыстанне бібліяграфіі і прапаганда бібліяграфічных ведаў у бібліятэках БССР», часопісах «Савецкая бібліяграфія», «Бібліятэкар» ды іншых.

Пад яе патранажам ладзіліся шматлікія мерапрыемствы па павышэнні кваліфікацыі для бібліятэкараў вобласці: семінары, школы вучобы. Успамінае былы галоўны бібліятэкар абласной біблі-

тэкі, былога загадчыка аддзела краязнаўства Г. Рыгіленіч: «Вера Аляксееўна – чалавек неардынарны, разумны, высокакваліфікаваны. Гродзенскай бібліяграфіі без яе не ўяўляю».

Партрэт знакамітага бібліяграфа быў бы няпоўным без чытацкай акцыі. Зінаіда Арышоўніч, тагачасны старшы метадыст Гродзенскага абласнога Дома народнай творчасці, потым начальнік аддзела ўстаноў культуры, народнай творчасці і мастацтва ўпраўлення культуры Гродзенскага аблвыканкама, паўвека жыцця якой аддадзена ахвярнай служэнню гродзенскай культуры, распавяла:

«Калі ў загадку В. Алышаву, перада мною паўстае сціплая, прыманная жанчына з глыбокім поглядом удумлівай вачэй, што ўсё разумець. Для мяне, маладога спецыяліста, які рабіў свае першыя крокі метадычнай абласнога Дома народнай творчасці, знаёмства з В. Алышавай было значным у сэнсе стаўлення да людзей, да працы, да тых, каму мы абавязаныя аказваць метадычную і практычную дапамогу. Не адукаванасць, высокі прафесіяналізм былі прызначы ўсім, каму даводзілася сутыкацца з Верай Аляксееўнай. Яна карысталася вельмімі аўтарытэтам...».

Лічу, што нашай бібліятэчнай сістэме вельмі патрабаваліся метадзіялы і спецыялісты такога маштабу, спрыяліваю асобу ў прафесійнай сферы».

Вера Аляксееўна з змяненым жыццём развіталася 22 верасня 1988 г. Але яе справы годна працягваюцца наступнікамі, а працы запатрабаваны нашчадкамі.

Любоў ТРНАСАВА

Першы даследчык бібліятэчнай гісторыі Гродзеншчыны

Як зазначаюць яе былыя калегі, супрацоўнікі абласной бібліятэкі, Галіна Рыгіленіч і Марыя Нуждзіна, Вера Аляксееўна была захопленая бібліятэчнай гісторыяй рэгіёна, і пры гэтым яна была рускай па нацыянальнасці, тыповым тагачасным прадстаўніком расійскай культуры. Нарадзілася Вера Аляксееўна 19 верасня 1920 г. у сяле Навасёлкі Кадамскага раёна Раванскай вобласці. Атрымала біяскучую спецыяльную адукацыю ў Маскоўскім бібліятэчным інстытуце імя Молатава. Яна была аднай з вышуканых такой прэстыжнай ВНУ сярод супрацоўнікаў пятай бібліятэкі ў 50-80-я гг. мінулага стагоддзя.

У Гродзенскай абласной бібліятэцы пачала працаваць з 13 верасня 1955 г. на пасадзе галоўнага бібліяграфа. Як сведчаць гадавыя тэставыя справаздачы Гродзенскай абласной бібліятэкі, бібліяграфічная дзейнасць у гэтым дзесяцігоддзі набывае шырокі размах: ствараюцца і з кожным годам багачэйшыя каталогі і картатэкі; скіраванымі тэмамі развіцця інфармацыйнай дзейнасці, амястоўная краязнаўчая, рэкамендацыйная і навукова-дапаможная бібліяграфія. Сёння нам дзяка ўніць, што спажываюцца групавыя бібліяграфічныя інфармаванні былі каля 400 прадпрыемстваў і ўстановаў вобласці (1960-я гг.). Сярод іх – буйнейшыя прадпрыемствы:

тэкі М. Нуждзіна: «Вера Аляксееўна была настолькі высокадукаваным спецыялістам, што магла прысці на нараду ці семінар з чыстым арыўнальным полеры, за час яе працы на кідаць план прамоў і бліску ча выступіць».

Яна была вельмі чуйнай да інавацыяў у працы і зусёды імкнулася лепшым напрацоўкі раіць іншым. У 1964 г. яна абагуліла досвед бібліятэчнай вобласці па тэме «Выкарыстанне і ўжаранне метадычных і бібліяграфічных данамажнікуў у бібліятэках вобласці». Вылыя калегі М. Нуждзіна і Валанціна Окунева гадваюць: «Для маладых спецыялістаў Вера Аляксееўна была настаўнікам, лаўсёды дапамагала ў прафесійным станаўленні». Не маю права не працягваць свая папярэд-

чая картатэка «Гродзенская вобласць у друку», якая складалася з дзвюх частак: сістэматычнай і тпаграфічнай.

У тым часе Вера Аляксееўна актыўна супрацоўнічала са

Загадчык навукова-метадычнага аддзела Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя У.І. Леніна Г. Меламаед у артыкуле «У скарбонку гісторыі культуры» для газеты «Літаратура і мастацтва» ў далёкім 1969 годзе напісала: «Нельга тут не назваць адну з лепшых збіральніц – галоўнага бібліяграфа Гродзенскай абласной бібліятэкі імя Я. Карскага Веру Аляксееўну Алышаву. Проста здзіўленне не самадзінасці і настойлінасці ў рабоце. Каб ахарактызаваць гістарычны перыяд, у які была створана абласная бібліятэка, Вера Аляксееўна перачытала многа кніг. Яна прагледзела «Памітныя кнігі Гродзенскай губерні» і «Агляды Гродзенскай губерні» за ўсе гады іх выдання. Асабліва ўважліва – рнадзела «Народная адукацыя», дзе часта даваліся звесткі аб колькасці бібліятэк і чытачоў, прыводзіліся прозвішчы бібліятэкараў, бюджэт бібліятэк. Але асноўную работу якая яна ў архівах. Працаваць жа было цяжка, бо многа матэрыялаў былі рэскіданыя на архівах Ленінграда, Вільнюса, Варшавы, Мінска, Белаастока, Баранавіч. Удаляся ўстанавіць, дзе знаходзілася бібліятэка ў гады ўстанаўлення Савецкай улады, хто быў першым яе загадчыкам, давядца пра асноўныя паказчыкі... Многа цікавых і карысных сустрач было ў Веры Аляксееўны, калі яна пісала гісторыю Валіка-Кракоцкай сельскай бібліятэкі Слонімскага раёна. Яна гаварыла і з былым арганізатарам літаратурына гуртка В. Трафімовічам, цяпер настаўнікам Валіка-Кракоцкай школы, і званавальнікам бібліятэкі Рыгорам Патронічам Збралевічам, і з членам КПЗВ Е. Лябецкай і многімі іншымі. Яны дапамаглі ўзнавіць цікавыя факты аб першых гадах работы бібліятэкі. Не збіралі па кніжцы, па даве, тавіком ад паліцыі, збіралі таксама грошы на кнігі. Бібліятэка была сапраўдным грамадскім цэнтрам».

Велізарная пошукавая праца прыведзенай Верай Аляксееўнай для раскрыцця асобы загадчыцы Гродзенскай публічнай бібліятэкі Марыі Гадлеўскай, якая ўзначальвала яе ў 20-я – пачатку 30-х гг. XX стагоддзя. Менавіта яна першая знайшла звесткі аб сяброўстве М. Гадлеўскай са знакамітай польскай пісьменніцай Элізай Ажэшкай.